

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **V., s. r. o., N. IČO X.**, proti žalovanému **N. P., s. r. o., M. IČO X.**, proti žalovanému: N. P. M., zastúpeného advokátkou JUDr. B. P., K. o **zaplatenie 48 401,08 Eur**, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 27 Cb 189/2008, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Košice I. zo 7. januára 2010 č. k. 27 Cb 189/2008-99, rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 30. apríla 2010 č. k. 3 Cob 51/2010-127 a uzneseniu Okresného súdu Košice I z 19. júla 2010 č. k. 27 Cb 189/2008-137, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Okresného súdu Košice I. zo 7. januára 2010 č. k. 27 Cb 189/2008-99 vo výroku, ktorým zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 40 673,15 Eur, rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 30. apríla 2010 č. k. 3 Cob 51/2010-127, uznesenie Okresného súdu Košice I. z 19. júla 2010 č. k. 27 Cb 189/2008-137 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** Okresnému súdu Košice I. na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Košice I. rozsudkom zo 7. januára 2010 č. k. 27 Cb 189/2008-99 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 40 673,15 Eur. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Zároveň rozhodol, že o trovách konania rozhodne samostatným rozhodnutím. V rozhodnutí okresný súd uviedol, že faktúrou č. OF 20082002 z 25. 02. 2008 žalobca vyfakturoval žalovanému zmluvnú pokutu v zmysle čl. XI ods. 7 zmluvy o dielo vo výške 0,5% z ceny diela za každý deň omeškania, t. j. 17 dní po 85 772,40 Sk, spolu 1 458 131,-- Sk (48 401,08 Eur). Súd prvého stupňa bol toho názoru, že zmluva, v ktorej boli dohodnuté aj zmluvné pokuty, je platná a na jej základe sa plnilo. Nemožno súhlasiť s názorom žalovaného, že žalobcovi

nevznikol nárok na zmluvnú pokutu, pretože zmluva bola podpísaná 13. 04. 2007 a povinnosť sa mala splniť od 02. 04. 2007 do 14. 04. 2007. Zmluvná pokuta nevzniká zo zákona, ale vzniká len na základe konsenzuálneho právneho úkonu, t. j. strany sa musia na zmluvnej pokute dohodnúť. Obchodný zákonník preveruje objektívny princíp, teda povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu na princípe objektívnej zodpovednosti. Pokiaľ ide o článok II. bod 2 zmluvy o dielo bod 1, v ktorom sa žalovaný zaviazal, že formou písomného protokolu odovzdá dodávateľovi stavenisko v priebehu 14. týždňa 2007 a dodávateľ sa zaväzuje, že v lehote 2 dní od prevzatia staveniska začne práce na vykonaní diela, je obsahovo určitý, obidvom stranám bol známy a úmysel a vôľa obidvoch strán bola rovnaká a je teda platný. Uvedený článok sa nesporne vzťahoval na prípad porušenia povinností žalovaného poskytovať súčinnosť nevyhnutnú k vykonaniu diela žalobcom v dohodnutých termínoch, ktoré tiež boli časovo vymedzené a ich splnenie zabezpečené zmluvnou pokutou. Zmluva bola podpísaná 13. 04. 2007 a povinnosť žalovaného odovzdať stavenisko končila v 14. týždni. Žalovaný mal priestor povinnosť splniť aj v krátkom čase, pretože zmluvu mal predloženú k pripomienkam, mal ju k dispozícii a podpísal ju 13. 04. 2007. K námietke žalovaného, že žalobca sa mal domáhať odovzdania staveniska, súd uviedol, že okruh povinností, ktorých plnenie možno zabezpečiť zmluvnou pokutou, nie je nijako obmedzený. Treba akceptovať, že zmluvnou pokutou možno zabezpečiť splnenie zmluvných povinností, ako aj mimozmluvných povinností. V danom prípade bolo povinnosťou žalovaného odovzdať stavenisko formou písomného protokolu a nie povinnosťou žalobcu domáhať sa odovzdania staveniska. Zmluvná pokuta má zabezpečovací význam, to znamená, že nútiť toho, kto sa zaviazal plniť zabezpečenú povinnosť, aby sa správal tak, aby sa na plnenie tejto povinnosti pripravil, ale aby ju aj splnil. Žalovaný nesplnil svoju povinnosť odovzdať stavenisko v dohodnutom termíne v priebehu 14. týždňa 2007 a tak sa dostal do omeškania staveniska, v dôsledku čoho vznikol žalobcovi nárok na úhradu sankcie podľa čl. XI. bod 7 zmluvy vo výške 0,5% z ceny diela. V zmysle zmluvy o dielo čl. VIII. cena diela bola dohodnutá vo výške 14 415 525,- Sk v prepočte 478 507,77 Eur. Pri omeškaní 17 dní s odovzdaním staveniska predstavuje zmluvná pokuta sumu 40 673,15 Eur (1 225 319,- Sk). Z uvedených dôvodov súd zaviazal žalovaného na zaplatenie 40 673,15 Eur a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. V odôvodnení rozhodnutia súd uviedol, že o trovách konania rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalovaný.

Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 30. apríla 2010 č. k. 3 Cob 51/2010-127 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti. Konštatoval, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav, vec po právnej stránke posúdil v súlade so zákonom, a preto aj správne rozhodol. Odvolací súd poukázal na úplné dôvody, uvedené v napadnutom rozsudku súdu prvého stupňa, ku ktorým nemá čo dodať (§ 219 ods. 2 O. s. p.). K námietkam, uvedeným v odvolaní, poznamenal, že zmluvná pokuta dopadajúca na tento prípad, je upravená v čl. XI. bod 7 zmluvy o dielo a o odovzdaní staveniska sa hovorí v čl. II. bod 1. Výška zmluvnej pokuty bola súdom prvého stupňa vypočítaná v súlade so zmluvou, t. j. 0,5% z ceny diela za každý deň omeškania. Ostatné dôvody sú podľa názoru odvolacieho súdu právne bezvýznamné. Preto odvolací súd podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny v jeho napadnutej časti, t. j. vo výroku, ktorým bolo žalobe vyhovené. Zároveň uviedol, že o náhrade trov odvolacieho konania bude rozhodnuté pri rozhodovaní o trovách prvostupňového konania.

Okresný súd Košice I. uznesením z 19. júla 2010 č. k. 27 Cb 189/2008-137 zaviazal žalovaného nahradiť žalobcovi trovy konania na účet právneho zástupcu žalobcu vo výške 4 214,64 Eur. Uvedené uznesenie odôvodnil tým, že o trovách konania rozhodol až po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej, a to s poukazom na ust. § 142 ods. 1 O. s. p.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky na základe podnetu žalovaného napadol dovolaním napadnuté rozsudky v časti výroku, ktorým bol žalovaný zaviazaný zaplatiť žalobcovi 40 673,15 Eur. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutia v napadnutej časti zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Košice I. na ďalšie konanie. V mimoriadnom dovolaní uviedol, že konajúce súdy sa dôsledne neriadili ustanoveniami § 1, § 2 O. s. p., ustanoveniami § 37 ods. 2, § 43, § 44 ods. 1 Obč. zákonníka, ani § 1 ods. 2 Obch. zákonníka. Z dokazovania vyplynulo, že 13. 04. 2007 uzatvoril žalobca ako dodávateľ so žalovaným ako objednávateľom zmluvu o dielo č. 04/07.

Podľa čl. I. predmetnej zmluvy na základe tejto zmluvy sa dodávateľ zaväzuje vykonať a dodať pre objednávateľa dielo: Rekonštrukcia podkrovia M. K. ktoré pozostáva zo

stavebnej úpravy. Dielo bude realizované po etapách: prvá etapa hrubá stavba – HSV – v rozsahu prílohy č. 2, druhá etapa – kompletážne práce – PSV – v rozsahu prílohy č. 3. Podľa čl. II. čas a miesto plnenia diela sa objednávateľ zaviazal, že formou písomného protokolu odovzdá dodávateľovi stavenisko v priebehu 14. týždňa 2007. Dodávateľ sa zaviazal, že v lehote dvoch dní od prevzatia staveniska začne práce na vykonaní diela. V zmysle čl. XI. zmluvné pokuty bod 7 v prípade, že sa objednávateľ omešká s odovzďavaním staveniska zhotoviteľovi podľa čl. V. bod 5, má zhotoviteľ právo uplatniť si u objednávateľa nárok na zmluvnú pokutu vo výške 0,5% z ceny diela za každý deň omeškania. Termín konečného odovzdania diela sa posunie o počet dní oneskoreného odovzdania staveniska. Z protokolu o odovzdaní staveniska je zrejmé, že stavenisko bolo žalovaným odovzdané 30. apríla 2007. Faktúrou č. OF 20082002 z 25. 02. 2008 žalobca vyfakturoval žalovanému zmluvnú pokutu v zmysle čl. XI. bod 7 zmluvy o dielo vo výške dní 0,5% z ceny diela za každý deň omeškania, t. j. 17 dní po 85 772,40 Sk, spolu 1 458 131,- Sk.

Právna úprava zmluvnej pokuty v Obchodnom zákonníku (§ 300 až § 302) nadväzuje na právnu úpravu tohto inštitútu v Občianskom zákonníku (§ 544 a § 545).

Zmluvná pokuta nevzniká zo zákona, ale na základe zmluvy, teda keď s podmienkami súhlasia všetci účastníci zmluvného vzťahu. V zmysle § 544 ods. 2 Obč. zákonníka zmluvnú pokutu možno dojednať len písomne a v dojednaní musí byť určená výška pokuty alebo uvedený spôsob jej určenia. Zmluvná pokuta postihuje účastníka zmluvného vzťahu v prípade nesplnenia zmluvnej povinnosti. Z toho vyplýva, že sa predpokladá existencia hlavného záväzku, ktorý je platný. Dojednanie o zmluvnej pokute je právnym úkonom, musí byť urobený slobodne, vážne, musí spĺňať podmienku určitosti, zrozumiteľnosti a jeho predmetom musí byť možné plnenie (§ 37 ods. 1, 2 Obč. zák.). Konajúce súdy dôsledne neskúmali platnosť zmluvy o dielo č. 04/07 v časti ujednania o zmluvnej pokute z hľadiska možnosti jej plnenia. Podmienkou platného uzavretia dohody o zmluvnej pokute je jej písomná forma. Účinnosť zmluvy nastáva súčasne so vznikom platnej zmluvy, pokiaľ zákon (§ 47 Obč. zák.) alebo dohoda strán neustanovujú inak.

V prípade dohody o zmluvnej pokute obligačnoprávne účinky zmluvy, vzhľadom na zákonom predpísanú písomnú formu, nastanú až dňom jej podpísania oprávnenými

osobami. Teda v konkrétnom prípade obligačnoprávne účinky pre účastníkov zmluvného vzťahu nastali až 13. 04. 2007. Vychádzajúc zo zmluvy o dielo č. 04/07 z 13. 04. 2007 podmienkou uplatnenia zmluvnej pokuty, zakotvenej v čl. XI bod 7, bolo porušenie povinnosti žalovaného (objednávateľa) uloženej v čl. V. bod 5 v nadväznosti na článok II. bod 1 zmluvy o dielo, ktorý zaväzoval žalovaného odovzdať stavenisko formou písomného protokolu žalobcovi v priebehu 14. týždňa 2007. Zmluva o dielo, vrátane čl. XI bod 7 (zmluvná pokuta) bola zmluvnými stranami podpísaná 13. 04. 2007, pričom odovzdanie stavby sa malo zo strany žalovaného realizovať v 14. týždni, t. j. v dobe od 02. 04. 2007 do 08. 04. 2007. Generálny prokurátor je teda toho názoru, že plnenie zo strany žalovaného podľa čl. II. bod 1 zmluvy o dielo bolo nemožným, v dôsledku čoho dohoda o zmluvnej pokute v čl. XI bod 7 je neplatná (§ 37 ods. 2 Obč. zák.). Právny úkon, postihnutý absolútnou neplatnosťou nemá za následok vznik, alebo zánik práv alebo povinností. Absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva priamo zo zákona a pôsobí od začiatku (*ex tunc*). Právne následky z takéhoto úkonu nenastanú, a to ani jeho dodatočným schválením (*ratihabíciou*), alebo konvalidáciou (odpadnutím vady prejavu vôle). Súd na túto neplatnosť musí prihliadať z úradnej povinnosti (*ex offio*). Aj samotný žalobca si uplatnil zmluvnú pokutu nie v súlade s čl. II. bod 1 zmluvy o dielo, t. j. od 09. 04. 2007, ale až od 13. 04. 2007, ktorý zodpovedá dátumu podpisu zmluvy. Uvedená skutočnosť nasvedčuje tomu, že žalobca sám si bol vedomý nemožnosti dohodnutého plnenia podľa čl. II bod 1 zmluvy o dielo zo strany žalovaného. Generálny prokurátor je preto toho názoru, že rozhodnutia súdov, ktorými priznali žalobcovi právo na zaplatenie zmluvnej pokuty, sú nesprávne, a to pre absolútnu neplatnosť takého právneho úkonu z dôvodu nemožnosti plnenia v dohodnutom termíne. Konajúce súdy vec nesprávne právne posúdili, čím je daný dovolací dôvod podľa § 243f ods. 1 písm. f/ O. s. p. S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti a za podmienok stanovených v § 243e ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p. považuje generálny prokurátor toto mimoriadne dovolanie za dôvodne podané, nakoľko jeho podanie si vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníka, ktorú nemožno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Žalobca vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu uviedol, že generálny prokurátor pri posudzovaní celej záležitosti opomenul výsledky dokazovania v konaní na súde prvého stupňa. Konateľka žalovaného vypovedala, že predmetná zmluva o dielo sa pripravovala

dlhodobu a nedopatrením sa žalovaný zaviazal odovzdať stavenisko v 14. týždni. Zároveň vypovedala, že keď sa zistila nezrovnalosť, po dohode so žalobcom sa termín upravil tak, že stavenisko odovzdá následne po podpísaní zmluvy. Ani takto dohodnutý termín nebol zo strany žalovaného dodržaný. Oneskorené podpísanie zmluvy spôsobil jednoznačne žalovaný, čo bolo v konaní výpoveďami svedkov preukázané. V konaní predložený harmonogram prác taktiež počítal so začatím prác v 14. týždni. Nemožnosť odovzdať stavenisko v 14. týždni teda jednoznačne spôsobil žalovaný. Aj v prípade, že žalobca pripustí nemožnosť splnenia bodu čl. II. bod 1 zmluvy, t. j. absolútnu neplatnosť predmetného právneho úkonu, je podľa § 41 Obč. zák. neplatná len časť právneho úkonu, ktorým bol dohodnutý presný termín odovzdania staveniska, t. j. 14. týždeň. Predmetnú skutočnosť je nutné brať do úvahy aj v súvislosti s ust. čl. XIV. bod 4 zmluvy. Tým však nezanikla povinnosť odovzdať stavenisko včas tak, aby sa práce, ako deklarovala počas celého konania žalovaná strana, mohli začať čo najskôr. Povinnosť odovzdať stavenisko, resp. umožniť zhotoviteľovi plnenie diela, je ako podľa zákona, tak aj podľa zmluvy nespochybniteľná. Predmetom sporu je zmluvná pokuta, ktorej platnosť nebola prípadnou (absolútnou) neplatnosťou právneho úkonu - stanovenie termínu odovzdania staveniska – v žiadnom prípade dotknutá. Preto sa žalobca domnieva, že ustanovenia o zmluvnej pokute za oneskorené odovzdanie staveniska boli a sú platné, a teda právne účinné. Žalobca preto navrhol generálnym prokurátorom napadnuté rozhodnutia v celom rozsahu potvrdiť.

Žalovaný sa v plnom rozsahu stotožnil s dôvodmi mimoriadneho dovolania. Na nesprávnosť rozhodnutia prvostupňového súdu po hmotnej i procesnej stránke žalovaný poukazoval už v odvolaní. Odvolací súd sa vôbec s týmito rozhodujúcimi námietkami nezaoberal. Konajúce súdy nebrali na zreteľ, že dohoda o zmluvnej pokute je právny úkon, ktorý musí byť určitý a zrozumiteľný, a to pod sankciou jej absolútnej neplatnosti. V zmluve o dielo, uzavretej medzi účastníkmi konania, zmluvnú pokutu upravujú článok I. bod 7, ktorý sa odvoláva na článok V. bod 5 predmetnej zmluvy. V článku V. bod 5 sa neuvádza presný dátum odovzdania staveniska. Ide preto o absolútne neplatný právny úkon. Na základe uvedeného žalovaný považuje mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora za dôvodné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O. s. p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny

prokurátor (§ 243g O. s. p.) na základe podnetu účastníka konania (§ 243e ods. 1 a 2 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania preskúmal napadnuté rozhodnutie v rozsahu podľa § 243 ods. 2 O. s. p. v spojení s § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutia treba zrušiť.

Občiansky súdny poriadok upravuje tri samostatné dôvody, ktoré môže generálny prokurátor úspešne uplatniť v procesne prípustnom mimoriadnom dovolaní. Podľa § 243f ods. 1 O. s. p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a) došlo k vadám, uvedeným v § 237, b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c) rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatorne sa zaoberá procesnými vadami, uvedenými v § 237 O. s. p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ majú za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p.). Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na túto zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O. s. p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní, postihnutom niektorou z procesných väd, uvedených v § 237 O. s. p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd, vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O. s. p. (t. j., či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom, či súdom nesprávne obsadeným). V dovolacom konaní nevyšla najavo žiadna z týchto väd.

Mimoriadne dovolanie ako dovolací dôvod uvádza, že napadnuté rozhodnutia spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery

a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

V preskúmvanej veci išlo o posúdenie opodstatnenosti návrhu, ktorým sa žalobca voči žalovanému domáhal uloženia povinnosti zaplatiť mu zmluvnú pokutu, vyfakturovanú faktúrou č. OF 20082002 z 25. 02. 2008 v zmysle čl. XI bod 7 zmluvy o dielo, a to vo výške 0,5% z ceny diela za každý deň omeškania. Podľa § 1 ods. 2 zák. č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov vzťahy, upravené v ods. 1 sa spravujú ustanoveniami tohto zákona. Ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa týchto ustanovení, riešia sa podľa predpisov občianskeho práva. Ak ich nemožno riešiť ani podľa týchto predpisov, posúdia sa podľa obchodných zvyklostí, a ak ich niet, podľa zásad, na ktorých spočíva tento zákon.

Právna úprava zmluvnej pokuty v Obchodnom zákonníku (§ 300 až § 302) nadväzuje na právnu úpravu tohto inštitútu v Občianskom zákonníku (§ 544 a § 545). Podľa § 544 ods. 1 Obč. zák., ak strany dojednávajú pre prípad porušenia zmluvnej povinnosti zmluvnú pokutu, je účastník, ktorý túto povinnosť poruší, zaviazaný pokutu zaplatiť, aj keď oprávnenému účastníkovi porušením povinnosti nevznikne škoda.

Zmluvnú pokutu možno dojednať len písomne a v dojednaní musí byť určená výška pokuty alebo určený spôsob jej určenia (§ 544 ods. 2 Obč. zák.).

Zmluvná pokuta je zmluvou určená peňažná suma, ktorú je dlžník povinný zaplatiť veriteľovi, alebo veriteľ dlžníkovi, ak dôjde k porušeniu povinností, ktoré na seba zmluvou prevzali, a to aj vtedy, keď porušením povinností veriteľovi a dlžníkovi nevznikla škoda. Okrem toho, že dohoda o zmluvnej pokute musí mať vždy písomnú formu, inak by bola neplatná (§ 40 ods. 1), musí byť v nej určená výška pokuty alebo spôsob, akým sa určí, aby o tom v budúcnosti nevznikli pochybnosti.

Podľa § 37 ods. 1 Obč. zák. právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne; inak je neplatný.

Právny úkon, ktorého predmetom je plnenie nemožné, je neplatný (§ 37 ods. 2 Obč. zák.).

Podľa § 43 Obč. zák. účastníci sú povinní dbať, aby sa pri úprave zmluvných vzťahov odstránilo všetko, čo by mohlo viesť ku vzniku rozporov.

Podľa § 44 ods. 1 Obč. zák. zmluva je uzavretá okamihom, keď prijatie návrhu na uzavretie zmluvy nadobúda účinnosť. Mlčanie alebo nečinnosť sami osebe neznamenujú prijatie návrhu.

Z dokazovania, vykonaného súdom prvého stupňa vyplynulo, že 13. 04. 2007 uzatvoril žalobca ako dodávateľ so žalovaným ako objednávateľom zmluvu o dielo č. 04/07 podľa § 536 a nasl. Obch. zák. Podľa čl. XIV bod 1 zmluvy táto zmluva nadobudne platnosť a účinnosť dňom podpisu oboch stranami. Pred splnením predmetu zmluvy môže byť zmluva ukončená aj odstúpením niektorej zo zmluvných strán od zmluvy.

Podľa čl. XIV ods. 3 zmluvy každá zmena alebo doplnok zmluvy sa musia vykonať písomnou formou a musia byť schválené oprávnenými zástupcami oboch zmluvných strán formou písomného dodatku ku zmluve. V konaní žiadnym z účastníkov konania nebol súdu predložený písomný dodatok ku zmluve, schválený oprávnenými zástupcami oboch zmluvných strán. Preto bolo potrebné vychádzať len z dojednaní účastníkov konania, a to v zmluve o dielo č. 04/07 z 13. 04. 2007.

Podľa čl. I. zmluvy o dielo č. 04/07 bod 1 na základe tejto zmluvy sa dodávateľ zaväzuje vykonať a dodať pre objednávateľa dielo „Rekonštrukcia podkrovia M.“, ktoré pozostáva zo stavebnej úpravy. Dielo bude realizované po etapách: prvá etapa hrubá stavba – HSV – v rozsahu prílohy č. 2, druhá etapa kompletážne práce – PSV – v rozsahu prílohy č. 3.

Podľa čl. II čas a miesto plnenia diela bod 1 objednávateľ sa zaväzuje, že formou písomného protokolu odovzdá dodávateľovi stavenisko v priebehu 14. týždňa 2007. Dodávateľ sa zaväzuje, že v lehote dvoch dní od prevzatia staveniska začne práce na vykonaní diela.

V zmysle čl. XI zmluvné pokuty bod 7 v prípade, že sa objednávateľ omešká s odovzdaním staveniska zhotoviteľovi podľa čl. 5 bod 5, má zhotoviteľ právo uplatniť si u objednávateľa nárok na zmluvnú pokutu vo výške 0,5% z ceny diela za každý deň omeškania. Termín konečného odovzdania diela sa posunie o počet dní oneskoreného odovzdania staveniska.

Podľa čl. V bod 5 objednávateľ sa zaväzuje spolu s odovzdaním staveniska odovzdať dodávateľovi aj nasledovné dokumenty a podklady:

- projektovú dokumentáciu potrebnú pre realizáciu diela,
- určenie odberného miesta elektrickej energie a vody pre potreby realizácie,
- vyznačenie hraníc staveniska, výškových a smerových bodov podľa súčasného stavu,
- poskytnutie skladových priestorov,
- poskytnutie sociálneho zázemia (WC, šatňa).

Vychádzajúc z textu zmluvy o dielo č. 04/07 z 13. 04. 2007, predpokladom nároku na uplatnenie zmluvnej pokuty v zmysle čl. XI bod 7 bolo, že sa objednávateľ omešká s odovzdaním staveniska zhotoviteľovi podľa čl. 5 bod 5. Odhliadnuc od skutočnosti, že v zmluve sú značené články zmluvy rímskymi číslicami (čl. 5 bod 5 v zmluve nie je, zrejme došlo k chybe pri písaní – správne čl. 5 bod 5), toto ustanovenie zmluvy nehovorí, že v prípade, že sa objednávateľ omešká s odovzdaním staveniska zhotoviteľovi v čase, ktorý bol dohodnutý v čl. II od 1 zmluvy. Článok XI bod 7 zmluvy hovorí, že v prípade, že sa objednávateľ omešká s odovzdaním staveniska zhotoviteľovi podľa čl. V bod 5 ... a čl. V bod 5 nezakotvuje žiaden časový údaj, kedy nastáva omeškanie objednávateľa s odovzdaním staveniska zhotoviteľovi, ale len tú skutočnosť, že objednávateľ sa zaväzuje spolu s odovzdaním staveniska odovzdať dodávateľovi aj dokumenty a podklady vymenované v tomto článku.

Dojednanie o zmluvnej pokute je právnym úkonom, musí byť urobený slobodne, vážne, musí spĺňať podmienku určitosti, zrozumiteľnosti a jeho predmetom musí byť možné plnenie (§ 37 ods. 1, 2 Obč. zák.). V dohode o zmluvnej pokute výška zmluvnej pokuty alebo spôsob jej určenia, aj povinnosť, ktorú zmluvná pokuta zabezpečuje, musia byť vymedzené určito, inak je dohoda neplatná. V tejto súvislosti poukazuje najvyšší súd na rozsudok z 19. 11. 2003 pod sp. zn. M Obdo 4/2003.

V zmluve o dielo č. 04/07 z 13. 04. 2007 čl. 2 bod 1 vyplýva, že objednávateľ sa zaväzuje, že formou písomného protokolu odovzdá dodávateľovi stavenisko v priebehu 14. týždňa 2007. Dodávateľ sa zaväzuje, že v lehote dvoch dní od prevzatia staveniska začne práce na vykonaní diela. Zmluva o dielo, vrátane čl. XI bod 7 (zmluvná pokuta) bola zmluvnými stranami podpísaná 13. 04. 2007, pričom odovzдание staveniska sa malo zo strany žalovaného realizovať v 14. týždni, t. j. v dobe od 02. 04.- 2007 do 08. 04. 2007. Z uvedeného nesporne vyplýva, že plnenie zo strany žalovaného podľa čl. II bod 1 zmluvy o dielo bolo nemožným. Je nesprávny záver súdu prvého stupňa, s ktorým sa stotožnil tiež odvolací súd, že žalovaný nesplnil svoju povinnosť odovzdať stavenisko v dohodnutom termíne v priebehu 14. týždňa 2007, a tak sa dostal do omeškania s odovzdaním staveniska, v dôsledku čoho vznikol žalobcovi nárok na úhradu sankcie podľa čl. XI bod 7 zmluvy vo výške 0,5% z ceny diela za každý deň omeškania. S poukazom na čl. XIV bod 1 a 3 zmluvy nie je možné urobiť záver, že žalovaný mal odovzdať stavenisko dňa 13. 04. 2007 a že sa dostal do omeškania s jeho odovzdaním už dňa 13. 04. 2007, resp. 14. 04. 2007.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je toho názoru, že súd prvého stupňa, ani odvolací súd dôsledne neskúmali platnosť zmluvy o dielo č. 04/07 v časti dohody o zmluvnej pokute z hľadiska jej určitosti, zrozumiteľnosti a z hľadiska možnosti jej plnenia.

Právny úkon, postihnutý absolútnou neplatnosťou pritom nemá za následok vznik, zmenu alebo zánik práv a povinností. Absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva priamo zo zákona a pôsobí od začiatku (*ex tunc*). Súd na túto neplatnosť musí prihliadať z úradnej povinnosti (*ex offio*).

Z uvedených dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že rozhodnutia súdov, ktorými priznali žalobcovi právo na zaplatenie zmluvnej pokuty, sú nesprávne, a to pre absolútnu neplatnosť právneho úkonu v časti dohody o zmluvnej pokute s omeškaním žalovaného s odovzdaním staveniska. Konajúce súdy vec nesprávne právne posúdili, čím bol daný dovolací dôvod podľa § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté rozhodnutia zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie (§ 243i O. s. p. v spojení s § 243b O. s. p.). V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243i O. s. p. v spojení s § 243d ods. 1 O. s. p.).

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 15. júla 2011

JUDr. Anna Marková, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Hana Segečová